

ספרים שונים בכיתה אחת

מאת: מיכאל חופרי, קיבוץ המעפיל

מי כמונו יודע מה הן הבעיות העומדות בפני מורי המתמטיקה בכיתה הטרוגנית! אי-נחת בקצוות - ובאמצע?!

בכיתות אחדות בבתי ספר קטנים מעדיפים שלא לחלק את התלמידים להקבצות. המורים ניסו להתמודד עם בעיית ההטרוגניות בכיתה בעזרת ספרי המתמטיקה שנכתבו לשלוש רמות שונות תוך שימת דגש על עבודה עצמית של התלמידים.

כל תלמידי הכיתה קיבלו את הספר של רמה ב' (בסדרה: "פרקים נבחרים במתמטיקה"). תוך כדי עבודה בכיתה התברר מי הם התלמידים היכולים להתמודד עם חומר קשה יותר ולמי דרוש חומר קל יותר. לתלמידים אלה ניתן הספר של רמה א' (בסדרה: "פרקי מתמטיקה") וזה של רמה ג' (בסדרה: "הבה נלמד מתמטיקה") בהתאמה.

העבודה המשותפת בכיתה כוונה לרמה ב' כאשר מוסיפים תרגילים ובעיות על דף עזר. לפי נסיונונו נוכחנו כי אין לזוותר על הסברים ודיונים משותפים בכיתה. המורה יתאים את מועד הפעילות הכיתתית לטעמו האישי ולטיב החומר. אפשר לקיים פעילות כיתתית לפני העבודה העצמית, אחריה או גם לפנייה וגם אחריה. רצוי להקדיש את רוב הזמן לעבודה עצמית של התלמידים.

איפשרנו לתלמידים הטובים לעזור לתלמידים האיטיים והרשינו להם לעבוד בזוגות. היו זוגות בהם בני הזוג היו שייכים לאותה רמה, והיו זוגות בהם בני הזוג היו שייכים לשתי רמות שונות. בזוגות המעורבים עזר התלמיד הזריז לחברו האיטי. בכיתות אחרות קבצו את התלמידים לפי רמתם, כאשר לוח נע על גלגלים חוצץ בין הקבוצות. גם כאן, רוב הזמן הוקדש לעבודה עצמית אך בכיתה זו נתן המורה הסברים לכל קבוצה בנפרד.

לשיטה זו, כלכל שיטה, יתרונות וחסרונות. בכיתה קטנה (הטרוגנית) עונה תוכנית זו לצרכי התלמידים. קצב ההתקדמות מותאם לתלמיד והוא מקבל רק משימות בהן הוא יכול לעמוד. התלמידים הטובים לומדים להתגבר על קשיים בכוחות עצמם והתלמידים החלשים אינם נשארים מקופחים. גם השכבה האמצעית נהנית מהדיונים המשותפים. שיטה זו דורשת מהמורה הכנה מאומצת לפני השיעור ועירנות במשך השיעור. קצב ההתקדמות שונה מתלמיד

לתלמיד ולכן חייב המורה להכין חומר נוסף ומגוון לכל קבוצת תלמידים. עליו לשים לב במשך השיעור אם אמנם הקדישו התלמידים מספיק תשומת לב לעיקרי הדברים ולא עברו בחיפזון על החומר. על המורה לכוון היטב את הדיונים המשותפים ולערוך מבחנים תוך דאגה לכך שהתלמידים יוכלו להראות את מידת הבנתם.

מנסיוננו ראינו, כי כאשר מוכנים המורים להשקיע מאמצים בהכנת חומר הלימודים, נהנים מכך גם המורים וגם התלמידים.